

וְעָבְשׁוּ שְׂפַתְחָ זֶה לֹא נֹדַע, מִשּׁוֹם שִׁישְׁרָאֵל בְּגִלוֹת וְכָל הַפְּתָחִים הִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יְכוּלִים לְדַעַת וְלִדְבֹק. אֲבָל בְּזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל יֵצְאוּ מִן הַגְּלוּת, עֲתִידוֹת כָּל הַדְּרָגוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת לְשֵׁרוֹת עֲלִיו פְּרָאוּי.

וְאִי יָדְעוּ בְּנֵי הָעוֹלָם חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה נִכְבְּדָה מֵה שְׁלֵא הָיוּ יוֹדְעִים מִקֶּדֶם לְזֶה, שְׂפָתוֹב (ישעיה יא) וְנָחָה עֲלֵיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת ה'. כָּלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת עַל הַפְּתַח הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא פֶתַח הָאֱהָל, וְכָלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת עַל מִלְךְ הַמְּשִׁיחַ כְּדִי לְדוֹן הָעוֹלָם, שְׂפָתוֹב וְשִׁפְט בְּצַדֵּק דָּלִים וְגו'.

מִשּׁוֹם כֵּן, כְּשֶׁהִתְבַּשֵּׁר אֲבָרְהָם, הַדְּרָגָה הַזֹּאת הִיְתָה אוֹמֶרֶת כְּמוֹ שְׂנִתְבָּאָר שְׂפָתוֹב שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה. וַיֹּאמֶר - לֹא כָּתוּב מִי הִנֵּה, וְזֶהוּ פֶתַח הָאֱהָל. וְעַל זֶה וְשָׂרָה שְׂמַעַת דְּרָגָה זוֹ שֶׁהִיְתָה מְדַבֶּרֶת עִמּוֹ מֵה שְׁלֵא הִיְתָה שׁוֹמַעַת מִקֶּדֶם לְזֶה, שְׂפָתוֹב וְשָׂרָה שְׂמַעַת פֶּתַח הָאֱהָל, שֶׁהִיְתָה מְבַשֵּׁרֶת וְאוֹמֶרֶת שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ.

בֹּא רְאֵה פֶמָה חֲבִיבוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, שֶׁהָרִי לֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק עַד שְׁנִמּוֹל. אַחַר שְׁנִמּוֹל הַתְּבַשֵּׁר עַל יִצְחָק, מִשּׁוֹם שֶׁאֵז הוּא זֶרַע קְדוּשׁ, וְטָרָם שְׁנִמּוֹל אֵינּוּ זֶרַע קְדוּשׁ, וְאִי הוּא כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (בְּרַאשִׁית א) אֲשֶׁר זֶרַעוֹ בּוֹ לְמִינָהּ.

וְכֹא וְרָאָה, טָרָם שְׁנִמּוֹל אֲבָרְהָם זֶרַעוֹ לֹא הִיָּה קְדוּשׁ, מִשּׁוֹם שֶׁיֵּצֵא מִתּוֹךְ עֶרְלָה וְהַדְּבִק בְּעֶרְלָה לְמִטָּה. אַחַר שְׁנִמּוֹל, יֵצֵא אוֹתוֹ הַזֶּרַע בְּתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, וְנִדְבֵק בְּקַדְשָׁה שְׁלֵמַעְלָה וְהוֹלִיד

וְהִשְׁתָּא דְּפִתְחָ דָּא לֹא אֲתִידַע. בְּגִין דִּישְׁרָאֵל בְּגִלוֹתָא וְכִלְהוּ פִתְחִין אֲסִתְלָקוּ מִנִּיהּ וְלֹא יְכֻלִין לְמַנְדַּע וְלֹא תִּדְבַקָּא.

אֲבָל בְּזִמְנָא דִּיפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא זְמִינִין כִּלְהוּ דְּרַגִּין עֲלָאִין לְמִשְׁרֵי עֲלִיָּה כְּדָקָא יֹאֲוֹת. וְכִדִּין יִנְדַּעוּן בְּנֵי עֲלָמָא חֲכָמָתָא עֲלָאָה יִקְרָא מַה דְּלֹא הוּוּ יִדְעִין מִקְדָּמַת

דְּנָא. דְּכִתִּיב, (ישעיה יא) וְנָחָה עֲלֵיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת יְיָ. כִּלְהוּ זְמִינִין לְאַשְׁרָאָה עַל הָאֵי פִתְחָא תַּתְּאָה דִּיאִיהוּ פֶתַח הָאֱהָל. וְכִלְהוּ זְמִינִין לְאַשְׁרָאָה עַל מִלְכָּא מְשִׁיחָא בְּגִין לְמִידָן עֲלָמָא דְּכִתִּיב וְשִׁפְט בְּצַדֵּק דָּלִים וְגו'.

בְּגִינֵי כֵּן כִּד אֲתַבְּשֵׁר אֲבָרְהָם, הָאֵי דְרַגְאָ הָוָה אָמַר כְּמָה דְּאֲתַמָּר דְּכִתִּיב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה. וַיֹּאמֶר, לֹא כָּתוּב מֵאֵן הָוָה. וְדָא הוּא פֶתַח הָאֱהָל. וְעַל דָּא וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת הָאֵי דְרַגְאָ דְּהָוָה מְלִיל עֲמִיָּה מֵאֵן דְּלֹא הָוָה שְׂמַעַת מִקְדָּמַת דְּנָא. דְּכִתִּיב וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת פֶּתַח הָאֱהָל דְּהָוָה מְבַשֵּׁר וַאֲמַר שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ.

תָּא חֲזִי, כְּמָה הוּא חֲבִיבוֹתָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבִּיָּה דְּאַבְרָהָם, דְּהָא לֹא נִפְק מִנִּיהּ יִצְחָק עַד דְּאֲתַגְזֹר, לְבַתֵּר דְּאֲתַגְזֹר אֲתַבְּשֵׁר בִּיָּה בְּיִצְחָק, בְּגִין דִּיאִיהוּ כְּדִין זֶרַעַא קְדִישָׁא, וְעַד לֹא אֲתַגְזֹר לָאוּ אִיהוּ זֶרַעַא קְדִישָׁא. וְכִדִּין אִיהוּ כְּמָה דְּכִתִּיב, (בְּרַאשִׁית א) אֲשֶׁר זֶרַעוֹ בּוֹ לְמִינָהּ.

וְתָא חֲזִי, עַד לֹא אֲתַגְזֹר אֲבָרְהָם הִהוּא זֶרַעַא דִּילִיָּה לֹא הָוָה קְדִישָׁא, בְּגִין דְּנִפְק בְּגוֹ עֶרְלָה וְאֲתַדְבֵק בְּעֶרְלָה לְתַתָּא. לְבַתֵּר דְּאֲתַגְזֹר נִפְק הִהוּא זֶרַעַא כְּגוֹ קְדִישָׁא, וְאֲתַדְבֵק

למעלה, ונדבק אברהם בדרגתו
פראוי. בא ראה, כשהוליד אברהם
את יצחק, יצא קדוש פראוי. ואלו
[נדא] המים שהרו והולידו חשף.

רבי אלעזר שאל יום אחד את רבי
שמעון אביו. אמר לו, זה שקרא
לו הקדוש ברוך הוא יצחק,
שכתוב וקראת את שמו יצחק,
למה? שהרי נראה שעד שלא יצא
לעולם קרא לו יצחק? אמר לו,
הרי נאמר שאש לוקחת מים,
שהרי המים באים מצד של
הגבורה, ועוד [ניא ובא תשאל מהלוי]
[שאל אותו] הלויים שהם משמחים
לאותו הצד בכלי זמר ותשבחות
כנגד הצד הזה, משום כך יצחק
הוא חדרה, משום שהוא בא
מאותו צד ונדבק בו.

בא ראה, יצחק צחוק, חדרה
שמחליפה מים באש ואש במים,
ועל זה נקרא כך. ולכן הקדוש
ברוך הוא קרא לו כך בטרם יצא
לעולם בשם זה והודיע לאברהם.
ובא וראה, בכל האחרים השאיר
להם הקדוש ברוך הוא לקרא להם
שמות, ואפלו נשים היו קוראות
לבניהן שמות, אבל כאן לא
השאיר הקדוש ברוך הוא לאמו
לקרא לו שם, אלא לאברהם,
שכתוב וקראת את שמו יצחק.
אפה ולא אחר. כדי להחליף מים
באש ואש במים להכלילו בצדו.

בין שהתבשר אברהם ביצחק,
מה פתוב? ויקמו משם האנשים
וישקפו על פני סדם. רבי אלעזר
אמר, בא ראה כמה נוהג הקדוש
ברוך הוא טובה עם כל הבריות,
וכל שפן לאותם שהולכים
בדרךיו, שאפלו בזמן שרוצה
לדון את העולם, הוא גורם למי

בקדושה דלעילא ואוליד לעילא, ואתדבק
אברהם בדרגיה פדקא יאות. תא חזי, פד
אוליד אברהם ליצחק נפק קדישא כדקא
יאות. והאי (נ"א ודא) מיא אעדו ואולידו
חשוכא.

רבי אלעזר שאיל יומא חד לרבי שמעון
אבוי, אמר ליה האי דקרא ליה קדשא
ברוך הוא יצחק דכתיב וקראת את שמו
יצחק. אמאי, דהא אתחזי דעד לא נפק
לעלמא קרא ליה יצחק. אמר ליה הא אתמר
דאשא נטל מיא. דהא מיא מסטרא דגבורה
קא אתיין. ותו [ניא ותא שאיל להו ללוא] (שאיל ליה) לואי
דאנון בדיחין לההוא סטרא במאני זמר
ותשבחן לקביל האי סטרא, בגין כך יצחק
איהו חדרה בגין דאתי מההוא סטרא
ואתדבק ביה.

תא חזי, יצחק בדיחיותא חדרה דאחלף
מיא באשא ואשא במיא, ועל דא אקרי
הכי. ובגין כך קדשא ברוך הוא קרי ליה (דף
קד ט"ו) הכי עד לא יפוק לעלמא שמה דא
ואודע ליה לאברהם.

ותא חזי, בכלהו אתרנין שבק לון קדשא
ברוך הוא למקרי לון שמהן, ואפילו
נשי הון קראן לבנייהו שמהן, אבל הכא לא
שבק קדשא ברוך הוא לאמיה למקרי ליה
שמה אלא לאברהם, דכתיב וקראת את שמו
יצחק אנת ולא אתרא, בגין לאחלפא מיא
באשא ואשא במיא לאכללא ליה בסטריה.

בין דאתבשר אברהם ביצחק, מה כתיב
ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני

סדם. רבי אלעזר אמר תא חזי, כמה אנהג
קדשא ברוך הוא טיבו עם כל בריין וכל שפן לאנון דאזלי בארחוי,

שפן לאנון דאזלי בארחוי,